

Eurostatovo izvješće pokazuje napredak EU-a u postizanju ciljeva održivog razvoja

Eurostat, statistički ured Europske unije, objavio je „Održivi razvoj u Europskoj uniji – izvješće o praćenju napretka prema ostvarenju ciljeva održivog razvoja u kontekstu EU-a, izdanje 2023.“, u kojem se daje statistički pregled napretka prema ostvarenju ciljeva održivog razvoja u Uniji. Izvješće je objavljeno zajedno s proljetnim paketom europskog semestra kako bi se istaknula njegova relevantnost za politike i ispunila obveza Komisije da ciljeve održivog razvoja uključi u europski semestar. Izvješće pokazuje da je Unija u posljednjih pet godina napredovala prema većini ciljeva, u skladu s prioritetima Komisije u područjima ključnih politika kao što su europski zeleni plan, Osmi program djelovanja za okoliš i akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava. Podaci pokazuju da je Unija znatno napredovala prema ostvarenju mnogih socioekonomskih ciljeva, dok se veći napredak u području okoliša očekuje kad države članice provedu ambiciozne ciljeve europskog zelenog plana. U izvješću je po prvi puta analiziran kratkoročni učinak aktualnih kriza na ciljeve održivog razvoja. Ovo uključuje energetska krizu uzrokovanu ratom Rusije protiv Ukrajine i posljedice pandemije. Izvješće pokazuje da je Unija u posljednjih pet godina postigla znatan napredak prema tri cilja održivog razvoja i umjeren napredak kod većine ostalih. Konkretno:

- Unija je najveći napredak postigla glede osiguravanja dostojanstvenog rada i gospodarskog rasta (8. cilj održivog razvoja). Stopa zaposlenosti u Uniji dosegla je 2022. novu rekordnu razinu od 74,6 %, dok je stopa dugotrajne nezaposlenosti u Uniji pala na novu rekordno nisku razinu.
- Značajan napredak postignut je u pogledu ciljeva smanjenja siromaštva (1. cilj održivog razvoja) i poboljšanja rodne ravnopravnosti (5. cilj održivog razvoja). Udio osoba preopterećenih troškovima stanovanja od 2015. se smanjio, a žene sustižu muškarce glede plaće po satu.
- Dobar je napredak postignut i u vezi smanjenja nejednakosti (10. cilj održivog razvoja), osiguravanja kvalitetnog obrazovanja (4. cilj održivog razvoja), poticanja mira i osobne sigurnosti na području Unije i poboljšanja pristupa pravosuđu i povjerenja u institucije

(16. cilj održivog razvoja). Smanjile su se dohodovne razlike između bogatijih i siromašnijih skupina stanovništva i Unija je na dobrom putu glede ostvarenja cilja od 45 % stanovništva sa završenim visokim obrazovanjem. Također, Unija je napredovala prema ostvarenju ciljeva za zdravlje i dobrobit (3. cilj održivog razvoja), unatoč pandemiji COVID-19, kao i ciljeva za inovacije i infrastrukturu (9. cilj održivog razvoja).

- Umjeren pozitivna kretanja zabilježena su u području odgovorne potrošnje i proizvodnje (12. cilj održivog razvoja), održivih gradova i naselja (11. cilj održivog razvoja), života u vodi (14. cilj održivog razvoja), svijeta bez gladi (2. cilj održivog razvoja), čiste vode i sanitarnih uvjeta (6. cilj) te čiste energije po pristupačnoj cijeni (7. cilj održivog razvoja).
- Više napretka očekuje se za tri cilja – klimatsku politiku (13. cilj održivog razvoja), život na kopnu (15. cilj održivog razvoja) i globalna partnerstva (17. cilj održivog razvoja), jer bi države članice trebale ambicioznije pristupiti ostvarenju ciljeva u pogledu okoliša utvrđenih na razini Unije.

(Izvor: www.ec.europa.eu)

Prijedlog smjernica Europske komisije o neovisnom življenju

Neovisno življenje može značiti različite stvari različitim ljudima. Kao što je definirano Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom (KPOSI), to znači da osobe s invaliditetom mogu birati i kontrolirati svoje živote, da su u stanju donositi sve odluke i ostvarivati osobnu autonomiju i samoodređenje. Neovisno življenje znači da osobe s invaliditetom moraju imati pristup svim područjima života. Europska mreža za neovisno življenje (ENIL) predlaže da se sljedeće stavke, između ostalih, uvrste u smjernice Europske komisije o neovisnom življenju:

- Definicije pojmova „neovisno življenje“, „institucija“, „deinstitucionalizacija“ i drugih moraju biti usklađene s KPOSI i njezinim Općim komentarima te uključene u sve relevantne zakone, politike i strategije.
- Kako bi postigle napredak u deinstitucionalizaciji, države članice EU-a moraju ukinuti zakone koji dopuštaju korištenje ustanova, uključujući prisilno pritvaranje i prisilno liječenje na temelju invaliditeta, skrbništvo i institucionalizirane oblike „skrbi u zajednici“ (na primjer, „naloge za liječenje u zajednici“). Također moraju uložiti više financijskih sredstava u osobnu asistenciju i druge usluge u zajednici te prestati financirati ustanove bilo koje veličine.
- Programi osobne asistencije trebaju biti usklađeni s definicijom Općeg komentara 5 o osobnoj asistenciji. Na primjer, osobe s invaliditetom koje koriste osobnu asistenciju moraju imati mogućnost slobodno birati, angažirati, obučavati, instruirati i otpustiti svoje asistente. Postupci za ispunjavanje uvjeta i procjenu potreba moraju biti poštenu i transparentni, a programi osobne asistencije adekvatno financirani. Osobe s invaliditetom u rezidencijalnim ustanovama trebaju dobiti aktivnu podršku u podnošenju zahtjeva za osobnu asistenciju kako bi se mogle preseliti u zajednicu.
- Mora biti dostupan širok raspon usluga u zajednici, uključujući one usmjerene na ljude koji prelaze iz ustanova u zajednicu te za sprječavanje institucionalizacije. To uključuje bolji pristup asistivnim uređajima te pravednije i transparentnije postupke procjene invaliditeta.
- Kako bi se osiguralo da osobe s invaliditetom mogu živjeti u zajednici, države članice moraju osigurati pristup povoljnim i dostupnim mogućnostima stanovanja, uključujući podršku pri najmu, socijalno stanovanje i suzbijanje diskriminacije u pristupu stanovanju.
- Sve osobe s invaliditetom moraju uživati pravo na inkluzivno obrazovanje tamo gdje žive. Države članice moraju ubrzati svoje napore u provedbi koraka navedenih u Općem komentaru 4 i osigurati da su njihovi obrazovni sustavi dostupni, pristupačni, prihvatljivi i prilagodljivi.
- Kad je riječ o zapošljavanju, potrebno je učinkovito zakonodavstvo koje zabranjuje izravnu i neizravnu diskriminaciju, uskraćivanje razumne prilagodbe, uznemiravanje i diskriminaciju putem asocijacije. Poslodavci bi trebali pokrenuti programe afirmacije i proći obuku o uključivanju osoba s invaliditetom na radno mjesto.
- Kako bi se poboljšao pristup zdravstvenoj zaštiti, države članice trebale bi poboljšati pristup primarnoj, sekundarnoj i drugoj zdravstvenoj zaštiti, uključujući omogućavanje pristupačnosti zdravstvenih ustanova i medicinske opreme. Države članice također trebaju poduzeti korake za poboljšanje pravovremenog pristupa potpori za mentalno zdravlje visoke kvalitete, u zajednici, za osobe s psihosocijalnim teškoćama koje je žele koristiti, dok u isto

vrijeme razvijaju niz drugih opcija. Svaki tretman mora biti isključivo dobrovoljan i usmjeren na individualne potrebe podrške.

- Kako bi neovisno življenje postalo stvarnost za osobe s invaliditetom, mora doći do promjene u načinu na koji društvo na njih gleda. To uključuje podizanje svijesti među svima, uključujući osobe s invaliditetom, o socijalnom modelu i/ili modelu ljudskih prava invaliditeta. Postupci procjene invaliditeta moraju se reformirati kako bi se osiguralo da svi oni kojima je potrebna podrška mogu pristupiti potpori. Potreban je međusektorski pristup kako nitko ne bi bio isključen.

- Osobe s invaliditetom i njihove reprezentativne organizacije moraju biti uključene u sve procese koji ih se tiču, uključujući na rukovodećim pozicijama i kao ravnopravni partneri.

(Izvor: www.enil.eu)

Zakon o umjetnoj inteligenciji: Europski parlament mora osigurati pristupačnost sustava umjetne inteligencije

Uoči ključnog glasovanja u Europskom parlamentu, Europski forum osoba s invaliditetom poziva članove Odbora Europskog parlamenta za građanske slobode i unutarnje tržište da osiguraju da stav Parlamenta nalaže zahtjeve pristupačnosti za sustave i proizvode umjetne inteligencije, kako bi bili pristupačni osobama s invaliditetom. Ova odredba, koja nije bila prisutna u prijedlogu Europske komisije, ključna je kako bi se osiguralo da osobe s invaliditetom ne budu nepopravljivo zanemarene tijekom procesa digitalne transformacije izazvane brzim razvojem sustava umjetne inteligencije i proizvoda koji ih koriste. Ključno je da Europska unija ojača posao započet Europskim aktom o pristupačnosti, osiguravajući da se Zakon o umjetnoj inteligenciji na njega poziva. Yannis Vardakastanis, predsjednik Europskog foruma osoba s invaliditetom, izjavio je: „Sustavi umjetne inteligencije stvaraju ogromne promjene u društvu – i nameću značajne prepreke zbog nepristupačnosti, ostavljajući osobe s invaliditetom iza sebe. Pozivamo Europski parlament da ispuni svoje obveze kao branitelja svih građana Unije i osigura da su nam ovi sustavi pristupačni“.

Uz svoju zabrinutost glede pristupačnosti, Europski forum osoba s invaliditetom nedavno je usvojio rezoluciju u kojoj se detaljno navode zabrinutosti i zahtjevi za Zakon o umjetnoj inteligenciji, uključujući:

- Promicati značajnu uključenost stručnjaka s invaliditetom i stručnjaka za pristupačnost u razvoju umjetne inteligencije;
- Jamčiti pristupačne, priuštive i dostupne sustave umjetne inteligencije koji promiču društveno-ekonomsko sudjelovanje i neovisno življenje;
- Proširiti popis zabranjene uporabe na područja kao što su: korištenje od strane organa za provedbu zakona, biometrijska identifikacija, korištenje u sustavima koji se odnose na dobivanje pristupa osnovnim uslugama, državnim naknadama, obrazovanju, zapošljavanju i pružanju zdravstvene zaštite i hitnih usluga;
- Osigurati privatnost i zaštitu podataka;
- Zabraniti javnim i privatnim subjektima korištenje umjetne inteligencije za prepoznavanje emocija.

(Izvor: www.edf-feph.org)

U zadnje vrijeme veća pozornost posvećuje se seksualnosti osoba s invaliditetom

U Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu održano je predstavljanje rezultata istraživanja koje je na inicijativu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom proveo izv. prof. dr. sc. Marko Buljevac s Pravnog fakulteta, Studijskog centra socijalnog rada u Zagrebu. Riječ je o publikaciji „Seksualnost i osobe s invaliditetom“. Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom Anka Slonjšak obratila se sudionicima skupa video porukom upozorivši kako se kroz godine iskustva i kontakata s osobama s invaliditetom nametnula i tematika seksualnosti. Postojale su situacije u kojima su roditelji ponekad svjesno, a ponekad nesvjesno, prenosili poruke da je seksualnost i svaki oblik iskazivanja seksualnosti upravo zbog invaliditeta, ili nešto neprirodno, pa čak i nezdravo, ili nešto što bi pogoršalo stanje njihove djece. Ovakvi stavovi najčešće su opravdavani roditeljskom brigom koja je u nemalom broju slučajeva značila ograničavanje slobode i uskraćivanje temeljnih ljudskih prava na slobodu izbora i ostvarivanja emocionalnih i seksualnih veza. Zamjenica pravobraniteljice za osobe s invaliditetom Mira Pekeč Knežević ukazala je na važnost razgovora o seksualnosti jer su spolnost i seksualnost sastavni dijelovi ljudske prirode svakog čovjeka, a što uključuje i osobe s invaliditetom. U tom je smislu seksualnost potrebno prihvaćati, poticati i slobodno iskazivati bez straha od osude. Kao što i svaka osoba treba imati slobodnu volju (koja uključuje i donošenje odluka na temelju potpune informiranosti) u istraživanju i izražavanju seksualnosti, izboru,

kontrolu i sigurnosti, jednako pravo treba pripadati osobama s invaliditetom uz puno uvažavanje specifičnosti svake vrste invaliditeta.

Upravo s namjerom propitivanja kako na svoju seksualnost gledaju same osobe s invaliditetom, a kako društvo i stručnjaci koji rade s osobama s invaliditetom, provedeno je jedno takvo istraživanje. Po završetku predstavljanja rezultata istraživanja održana je dinamična i zanimljiva rasprava. Na predstavljanju publikacije bili su predstavnici Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstva znanosti i obrazovanja, komora, pravobraniteljskih institucija, saveza udruga osoba s invaliditetom i pojedinih udruga, kao i profesori sa Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu te mediji.

Povezano s ovom temom potrebno je istaknuti kako je Društvo distrofičara Zagreb u ožujku pokrenulo ciklus edukacija o spolnosti. Ciklus edukacija je započet u svrhu podizanja razine znanja i svijesti o seksualnosti osoba s mišićnom distrofijom te kako bi i one same osvijestile normalnost razgovora o takvim potrebama, kao i sigurnost u tom području. Seksualnost osobe usko je povezana s mentalnim zdravljem stoga bi se trebalo poticati na osvještavanje i razmišljanje osoba s invaliditetom o vlastitoj seksualnosti, umjesto da osjećaju kako su takve misli i osjećaji „zabranjeni“.

(Izvor: www.zeneimediji.hr, www.ddz.hr)

